

Asia: OM081:00/2017

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi eräistä vesialueelle sijoitettavista johdoista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi eräistä vesialueelle sijoitettavista johdoista

Alitusten poistaminen aina luvanvaraisista hankkeista ilmoitusmenettelyyn on valtaosassa alituksia perusteltua. Seurauksena saattaa kuitenkin olla, että alituksia tullaan toteuttamaan aiempaa enemmän, myös sellaisissa tilanteissa, joissa toimenpide voitaisiin ja olisi perustellumpaa tehdä maitse. Lähtökohtana tulisi olla, että alituksella ei korvattaisi hankkeita, jotka olisi mahdollista toteuttaa ilman merkittävää kustannusten nousua esimerkiksi kokonaan kaivamalla maareittiä pitkin. Tämä seikka olisi hyvä tuoda esiin vähintään ohjemuotoisena.

Muistion johdannossa todetaan, että ilmoitusvelvollisuus koskee joen tai puron alitse tehtävää johtoa. Selvyyden vuoksi olisi tarpeellista lisäksi todeta johdannossa tai 1 §:n kohdalla esimerkiksi, että salmien ja kapeikkojen osalta lupamenettely käynnistyy joko hankkeen vaikutusten (tai hankkeen edellyttämän käyttöoikeuden) perusteella, tai jos salmessa tai kapeikossa on yleinen kulkuväylä, vaikutuksista riippumatta. Niiden hankkeiden osalta, jotka eivät lupamenettelyyn edellä mainituilla perusteilla ohjaudu, jäisivät ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle.

Muistion mukaan lakiin ei sisälly säännöksiä siitä, kuinka kauan viranomaiselle tehty ilmoitus on voimassa eli mihin ajankohtaan mennessä ilmoitukseen sisältyvien toimenpiteiden tulee olla tehtyjä. Asetusluonnoksen mukaan alitusilmoituksessa on kuitenkin esitettävä hankkeen toteutusaikataulu. ELY-keskus katsoo, että ilmoituksessa esitettyä toteuttamisaikataulu tulisi olla määritelty riittävällä tarkkuudella ja sitovasti (vähintään kuukausi ja vuosi), varsinkin kun kysymyksessä on johdon sijoittamisesta toisen omistamalle vesialueelle. Tarvittaessa ELY-keskukselle voisi erikseen esittää hankkeen toteutusaikataulun muutoksista ilman uuden ilmoituksen tekemistä. Näin voidaan

varmistaa, etteivät ilmoitusmenettelyllä ilmoituksessa määritellyt alueet jäisi "varatuiksi" alueiksi, varsinkaan jos hanketta ei toteutetakaan lainkaan. Alueen varaavalla vaikutuksella voi olla vaikutusta toisten hankkeiden (ruoppaus) suunnitteluun ja toteuttamiseen. Toteuttamisaikataulun sitovuudella varmistetaan myös se, että hankkeen vaikutukset on arvioitu sen hetkisen tiedon ja alueen käyttötarkoituksen näkökulmasta. Jos hankkeen toteuttamista ei ole sidottu esimerkiksi tiettyyn vuoteen, sijoituspaikan käyttötarkoitus/status voi olla muuttunut (esimerkiksi luonnonsuojelualue) hankkeen toteuttamishetkellä.

Asetusluonnoksen 2 §:n 2 momentin mukaan ilmoituksessa on tarpeellisessa laajuudessa esitettävä tiedot mm. sijoituspaikalla olevista luonnonsuojelulain (1096/1996) nojalla perustetuista luonnonsuojelualueista sekä suojelluista kohteista (kohta 3). Tältä osin ELY-keskus toteaa, että ilmoituksessa esitettävien tietojen tulisi kattaa perustettujen suojelualueiden ja suojeltujen kohteiden ohella myös valtioneuvoston vahvistamiin suojeluohjelmiin kuuluvat alueet.

Muistion kohtaa (2.2,3 §) sivulla 5 tulisi täsmentää yksiselitteisemmäksi. Kaikista Natura-2000 -verkoston alueista ei ole perustettu eikä ole tarkoitukseen perustaa luonnonsuojelualueita, mutta ne on otettava huomioon hankkeissa ja suunnitelmissa. Suojelualueiden ohella olisi tarpeen mainita erikseen myös valtioneuvoston vahvistamat suojeluohjelmat, koska niistä on tarkoitus perustaa uusia suojelualueita. Alueiden perustaminen saattaa ajoittua jopa hankkeen vireille tulon ja toteutusvaiheen väliin. Lisäksi lajeja koskevaa kohtaa on tarpeen täsmentää. Nyt muistiossa oleva teksti viittaa luonnonsuojelulain suojeltuihin luontotyyppeihin (LSL 29 §) ja luontodirektiivin mukaisten lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin (LSL 49 §). Lisäksi on tarpeen viitata erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikkoihin (LSL 47 §). Nämä täsmennykset voisi kirjata täsmentämällä muistiota esimerkiksi seuraavasti: Luonnonsuojelulain mukaisen suojelun piirissä voi olla yksityisiä ja valtion luonnonsuojelualueita, Natura 2000 -alueita, suojeltuja luontotyyppejä, erityisesti suojeltavia lajeja tai suojeltujen lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, joihin hankkeella voi olla vaikutusta. Lisäksi valtioneuvoston vahvistamien suojeluohjelmien mukaiset alueet on tarpeen selvittää hankkeissa jo perustettujen suojelualueiden tavoin.

Asetusluonnoksen 4 §:n mukaan viemärin tiiviys on testattava asennustyön päätyttyä. ELY-keskus kiinnittää huomiota siihen, että myös vesijohtojen tiiviys tulisi testata, ainakin niissä alituksissa, joissa vesijohto asennetaan viemärin rinnalle. Mikäli vesijohdossa olisi vuoto vesistöissä sijaitsevan johto-osuuden osalla, olisi sen paikantaminen todennäköisesti erittäin vaikeaa. Lisäksi vuotokohdan korjaus voisi aiheuttaa todennäköisen riskin viereisen viemärin rikkoontumiselle. Vesijohtojen ja paine-viemäreiden tiiviyskokeiden tekeminen kuuluvat aina vesihuoltohankkeen urakka-asiakirjojen mukaiseen toteuttamiseen, joten niiden vaatiminen ilmoitusmenettelyn yhteydessä ei aiheuta ylimääräisiä toimenpiteitä, eikä lisäkustannuksia. Testaustulokset tulisi toimittaa valvovalle viranomaiselle valmistumisilmoituksen yhteydessä.

Asetusluonnoksen 5 §:n mukaan johto on merkittävä selvästi maastoon. Muistion mukaan johdon merkitsemistapa jäisi hankkeesta vastaavan harkittavaksi, ellei merkitsemisestä olisi säädetty muualla lainsäädännössä tai asiasta olisi annettu määräyksiä tai ohjeita. Valtaväylien poistuminen aina luvanvaraisista hankkeista vähentää myös luvan kautta tulevien määräyksien lukumäärää.

Liikenneviraston ohjeistus johtojen merkitsemisestä perustuu lähtökohtaisesti vesiliikenteen tarpeisiin. Merkintä olisi tärkeää mahdollisten korjaustoimenpiteiden varalta sekä alituskohdan läheisyydessä tapahtuvien muiden mahdollisten vesistöiden varalta. Esimerkiksi myös suuntaporattava alitukset tulisi merkitä maastoon alueella tehtävien mahdollisten myöhemmin toteutettavien vesitaloushankkeiden varalta. ELY-keskus kiinnittää huomiota, että johtojen merkintään maastossa tulisi olla yhtenevä ohjeistus.

Asetusluonnoksen 6 §:n mukaan alituksen merkitsemistapa tulee ilmoittaa valmistusilmoituksessa. Pohjois-Karjalan ELY-keskus esittää, että jo johdon sijoittamista koskevassa ilmoituksessa pyydetäisiin esittämään johdon merkintätapa.

Uoman tulevien käyttötarkoitusten vuoksi karttajärjestelmiin olisi tarpeen saada oikeat tiedot toteutetuista alituksista. On oletettavaa, että valmistusilmoitusta ei kuitenkaan tehdä kaikista kohteista. Todennäköisesti alitusilmoituksessa olevat sijainnit olisivat kuitenkin pääsääntöisesti riittävän tarkkoja. Valmistusilmoitus nähdään erityisen tarpeellisenä ainakin niissä tapauksissa, joissa toteutus poikkeaa ilmoituksesta tai ilmoituksessa oleva aikataulu on esitetty hyvin pitkällä aikajaksolla. Valmistusilmoituksen mahdollisen laiminlyömisen varalta tieto merkintätavasta tulisi esittää jo ilmoituksessa.

Asia on käsitelty Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastualueen ympäristövastuuyksikössä.

Holopainen Heikki
Pohjois-Karjalan ELY-keskus - Asia on käsitelty Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastualueen ympäristövastuuyksikössä.